

V tisk, četrtlet in soloto
izhaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 4 gl. — k.
za pol leta . . 4 . . — . .
za četrt leta . . 2 . . 20 . .

Po pošti:

Za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . 5 . . — . .
za četrt leta 2 . . 60 . .

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrengasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:
Za navadno dvestopne
vrsto se plačuje
4 kr., če se natisne krat
5 kr., če se tiska širok,
4 kr., če se tiska širok-
veče pismenke se plaču-
jejo po prostora.
Za vsak tisek je plačati
kolek (stempel) za 30 k
Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 93.

V Mariboru 7. novembra 1868.

Tečaj I.

Državni zbor in Slovenci.

II.

Tedaj gospod poslanec Svetec se je v državnem zboru oglašil za odloženje izjemne postave, in ne bilo bi prav, ko bi že o državnem zboru govoré, ne spregovorili tudi o njegovem govoru.

Da pa g. Svetec ne bo djāl, da nismo veliki njegovi prijatelji, homo ga najprej hvalili. Prav, in na mestu je bilo, da je grajal v tej postavi nedoločne izraze, ktere izvršilna oblast suče lahko po svoje, dobro je bilo, da je javno izrekel resnico, da ni enacih pravic za vse, da se s slovansko žurnalistiko v svobodni Avstriji grje dela kot pod Bachom; hvalimo ga, da je zopet enkrat spomnil se Čehov in izgovoril, da izjemnega stanja na Českem niti treba ni bilo; prav je, da je vendar enkrat spoznal, da njegov § 19 ne velja brez izvršilnih postav in brez izvrševanja nič; in ko bi človek iskal, dobil bi v njegovem govoru še marsikaj kar vsak svobodoljubljen domoljub z obema rokama podpiše.

In vendar je naši slovenski reči s tem svojim govorom več kvari kakor koristi napravil, to tudi z obema rokama podpišemo. Dobro vemo, da je to ostra beseda, pa kdor vidi težnje in želje slovenstva, kakor se med narodom kažejo, in vidi Svetčevo stališče, s kterega menda hoče vstrezati od federalističnega odpali, ministerijalni gospod Svetec tem željam: ta bo z nami vred djāl, da je Slovence pred Slovani, na ktere se imajo edino zanašati, napak zastopal.

Iz vsega njegovega govora se vidi, in da Bog varuj, da bi prav prav jasno ne bilo na konci zatrjuje še izrekoma, da je „verfassungstreu.“ Ustavnost nam je stališče vsem, njemu pa je stališče decemberska ustava, ktero spoštuje. To se vé, da ustavo kakor je, drugače bi bil moral naravnost povedati.

Dr. Bleiweis je dobro rekel v deželnem zboru ljubljanskem in g. Svetec ga je menda sam slišal, da je ta ustava za nas Slovane, kakor Pandorina skrinjica, iz ktere skačejo veliki in mali hudički. Na štajerskem deželnem zboru so se slovenski poslanci energično oglašili zoper sedanje osnovo, ki iz te ustave izvira. Narod se je letos oglašil krepkeje kakor kedaj za svoje pravice, kterih mu pa ta ustava ne daje, torej se ni navduševal za decembersko ustavo. G. Svetec pa pride, lepo govori nektre stvari, naposled pa sam vse to podere, roke prekriža in se pred ustavo nizko prikloni kot „verfassungstreu.“ Tega epiteta si do zdaj še ni noben pravi avstrijski Slovan dajal, iz prostega vzroka, ker se ne moremo navduševati, kar so umetne večine delale de nobis sine nobis. Ko bi bil izvenredni državni zbor s pritrdjenjem vseh Slovanov takraj Litave ustavo dal, ali ko bi se ta ustava ktero imamo brez najvažnejega avstrijsko-slovanskega naroda, brez Čehov skleneno, resno hotela na podlagi federacije spremeniti in pogoditi se z njimi, potem se bomo za ustavo unemali vsi. Dokler pak ustava daje našim

nasprotnikom orožje v roko, da pojemlje Slovanstvo Germanstvu in v Dalmaciji in Primorskem Italijanstvu v prid in korist; dokler večini avstrijskega prebivalstva ne bo dajala pravic, kakoršnih kakor sebi vsem narodom želé, temuč samo koncesije na papirji, za kterih izpeljava se pa med temi ustavozvesti živ krst ne briga, dasi so vse vprek prisegli ravnati se po njej: — tako dolgo bo večina Slovanov mislila, da se za ustavo kakoršna je, ne more navduševati in gospod Svetec bo sam med Slovenci na kolenih ležal pred ustavnim njegovim detetom §. 19., ktero bo sicer kmalu dve leti staro, pa je za narod, kterega ima Svetec zastopati še vedno mrtvo, kar je očitno znamenje, da ni zdravih očetov sin. Da je mrtvo, to pričajo naše uradnije po vsem Slovenskem, in še najglasnejši naše šole.

Ustavoljubno ali je krivo, da Svetec ne vidi, da si dobro pravi hodie mihi cras tibi, da je izjemne postave ostrina obnerna proti Slovanom, zdaj naime samo proti Čehom, potem pridejo lahko, Poljaki in potem mi Slovenci na vrsto. Nikdar in nikoli bi ne bili za to postavo glasovali Nemci, vsaj v tej čudni sestavi ne, ko bi jih ne vodila prava neljubezen do Slovanov, tukaj pred Čehi. Kot Slovan bi bil moral glasovati in govoriti zoper to postavo, vsaj za zdaj, dokler ustava ni predrugačena. Iz svojega stališča, — verfassungstreu — pak je moral samo za odloženje postave govoriti. Da bi bil brez vidnega vspeha govoril, kakor je zdaj, to vemo, pa to reči ne meni, moralno bi bil slovanski opoziciji pridoval in vesel bi ga bi bili Slovenci vsi, ko bi bil tisti, kakor je bil pred volitvijo v državni zbor. Da se v tem ne motimo, da je postava obrnena proti česki politični opoziciji, dokaz nam je srmežljivo molčanje Nemcev v generalni debati, pričajo nam članki ministerijalnih časopisov, kteri čutijo da ta postava ni z načelom svobode v nobenem soglasji, in se iz te zadrege z sofizmi in s tem pomagajo, da pritrdé, ka delajo s tem veliko žrtvo za ustavo. Najglasnejše pa nam to priča Kuranda-tov nasvet v 142. seji naj se puste tej postavi za prihodnje čase stranska vratica rajhsratovega odobrenja odprta. In to prepričanje — da še enkrat ponavljamo — moralo bi bilo g. Svetca in slovenske poslance priganjati, da bi bili pri liko porabili energično zoper postavo govorili, energično za pomirjenje s Čehi potegnili se, svobodo in slovanstvo pred očmi brez obzira na ustavo, kakoršna je narejena brez 5 milijonov Čehov, kteri se v sedanji obliki upirajo Poljaki (če tudi oni v rajhsratu sedeči ne), kakoršna nam Slovincem težko da ho spolnila naše najvročejše želje: zdinenja Slovencev, in zoper ktero so se tudi Slovenci, med temi tudi Bleiweis, izrekli.

Čehom so usta zavezana. Njihovo časopisje ne more govoriti. Ustregel jim je g. Svetec v sedanjih težkih in bridkih razmerah tudi s silo malim, kar je o njih govoril. Vse drugače bi bil Svetec ustregel nam Slovincem in njim, ko bi bil menj ustavo- pa bolj slovanoljubljen.

H koncu pak izrečemo še upanje, da se bodo zdanje razmere še vendar le na drugače obrnile, in potlej bo tudi g. Svetec spoznal, da ni imel

Listek.

Matica in „besedica o Matici.“ *)

Iz Gorenjskega. J. P.

Naša literatura ni tako borna, da bi kdo vse slov. knjige v rutico lepo zavil in prinesel n. pr. na mizo kranjskega deželnega zbora, kakor smo kedaj že brali, vendar pa še ni tako ogromna, kakor bi človek sodil, kedar bere sestavke nekterih naših kritikarjev, kterih je že skoraj več ko pisateljev. Smešno je gledati, kako visoke sedeže zasedajo ti možje, in kedar se kakor veša v temni noči prikaže kak nasvet, ki namerava povzdigniti književstvo naše, planejo nadnjega, ter ga razmesarijo in v delice anatomirajo, predno je še v življenje stopil. Kdor tega ne verjame, naj se le domisli, kako se je godilo g. Dav. Trstenjakovemu nasvetu „literarnega društva in glasila“. Vem, da je učeni mož, ki je več člankov spisal, kakor njegov kritik morebiti vrtic**) opustil ali odložil to stvar iz družih nagibov, nego zaradi onega besedovanja vendar očitno kaže ta dogodba, da kritika taka več podira ko zida. Enako ravnanje in iz njega izvirajoča malošna, razžaljena osebnost (?vrda.) nam ugonibili ste edini lepoznavski list, ki je celih deset let donášal toliko prijetnega in lepega gradiva, da ga smemo po pravici imenovati zrcalo slovstvenega in jezikoslovnega napredovanja našega jezika.

Sedaj nimamo ne enega niti učenega, niti kratkočasnega lista. O času, o katerem bahamo, da najbolje napredujemo, pokopali smo še to, kar se je

leta 1858 s tolikim trudom rodilo. Sedaj je vsaj konec in mir besedi. — Post imamo, hud post, samo dvakrat na leto, kedar namreč razpošiljate „Matica“ in „družba sv. Mohorja“ svoje knjige, ponuja se nam duševna gostija. Ves ostali čas čitajmo, če se nam ljubi, govore slov. poslancev v raznih zbori, mnogovrstna razlaganja §. 19., tožbe, kako grdo se vedejo nemškutarji tu in tam i. t. d.

Slehn sprevi, da je ta dušna hrana prepričla za nas sedaj ko se povsod zbijamo in zedinjamo, da se mora tedaj stvar predrugačiti. „Glasnika“ hočejo obuditi nekteri rodoljubi. Tako vsaj smo brali. Bog daj, da se vresniči in da bode vredništvo njegovo kritiziralo bolje z djanskim izgledom kakor z anatomsčnim nožem!

Mohorjeva družba čvrsto napreduje. Da bi nikdar ne opadala! Onje nisem namenjen pisati, pač bi rad nekaj spregovoril o „slovenski Matici“. Povod temu daje mi članek: „Besedica o Matici“ v „Slovenskem Narodu“ začeniš v 83. številki.

Pisatelj navedenega sestavska nasvetuje spremembo nekterih §§. Matičinih pravil. Za božjo voljo, kam pridemo, če bomo zmerom le spreminjali in spreminjali! Štiri občne zbere smo se le doživeli in dvakrat smo že samo paragrafe rešetarili, in koliko posla so prizadeli odboru odvrtače ga od važnejših reči. Tolikokrat slišimo tožbo, da Matica nič kaj ne zadostuje da premalo dela. Kaj mislite mar, da se bode delovanje njeno povzdignilo, če bodo Matičinji vsako leto v belo Ljubljano tekali paragrafe kovat, in če se bodo odborniki shajali le pravila popravljat? To bi bila prava birokracija, ki se nikoli ne more dosti vtisniti v oklepe neskončnih §§!

Po mojih mislih, kterih sicer nikomur ne vrivam, občni zbor Matičini ni „parlament“, v katerem bi se pripravljali „k političnemu delovanju“ kakor hoče g. pisatelj. Matici namen je ves drugačen, narodu slov. pripomoči do prave omike. Kdor se hoče učiti parlamentarno govoriti, naj stopi v družbo „za brambo narodnih pravil“, ki je imela te dni prvo sejo v Ljubljani, ali v kako učeno društvo, kjer se v ožjem okvirju o predmetih govori pro in contra. V društvih, ki štejejo članov na tisoče, to ne gre, potrata časa bi bila, naravnost škodljiva glavnemu namenu družbenemu. Koliko knjig bi neki spravila na dan družba sv. Mohorja, ko bi vsak izmed 10.000 udov smel

*) Z geslom „audiat et altera pars“ je nam bil ta članek poslan. Da se nam ne očitá enostranost, priobčujemo ga stvarno nespremenjenega, čeravno nismo nikakor v vsem njegovih misli, vzlasti ne s tega, s katero č. g. pisatelj čez kritike pade pozabivši, da je tu sam kritik. Prijatelj našega lista g. X-a članek „besedica o Matici“ se je odlikoval gotovo v tem, da je čeravno ostro, mirneje in premišljenje pisan bil, kar mora celo č. g. kritik kritikarjev J. P. z Gorenjskega priznati, ker v istini vsem važnejim tirjatvam X-ovim djansko pritruje, in le samo malo oti, na primer spremembo Matičnega imena, graja. Sicer pa svobodna diskusija, potem razumljenje in zboljšanje! Razžaljenje osebnosti nikar ne iščimo v vsakem nasvetu, ki iz poštenega rodoljubja izvira. Vredn.

**) Res? Mi do zdaj še nismo utegnili niti veselja imeti šteti koliko vrtic je napisal g. J. Jurčič, ki je tačas pisal on „besedovanje“, niti ne člankov mnogozasluznega in tudi od nas visokospoštovanega g. Trstenjaka, toraj ne vemo številne razmere. Po osebnem razgovoru z gospodom Trstenjakom pa vemo, da mu zaradi onega članka ni najmanjša vrtica v peresu ostala, ker vé, da ima vsak pisatelj svobodo, svoje prepričanje povedati. Vredn.

vzroka „verfassungstreu“ biti, da je namestu dualizma v zdanji podobi za nas še kaj boljšega mogoče, česar pridobitve bi se bil moral tudi on z vso silo udeležiti.

„Neue freie Presse“ o zbornici poslancev.

Že v zadnjem listu smo navedli nekoliko stavkov iz časopisa, ki navadno v dobrem in slabem hodi z vladajočo stranko, torej tudi z večino poslanske zbornice, ktera pa hodi zdaj pota, da si upa v 1502 šte. 4. novembra celo prijateljica in zagovornica te stranke in večine, o njej takole pisati:

„Naša visoka zbornica poslancev je našla denes tudi 5 minut časa, da je odpravila bankino vprašanje. Predno je človek prav vedel, kaj in kako se godi, bila je dotična postavina osnova v družem in tretjem branji zmašena (abgethan); nihče ni hotel poslušati, nihče ni hotel tirjati posluha. Nekteri so vstali, nekteri so obsedeli, drugi so se po zbornici sem in tje sprehajali — ena, dve, tri in bankno vprašanje je bilo rešeno. O čemur se je tedne in tedne javno razgovarjalo in pisarilo, to je modrost visoke zbornice v petih minutah razumela, in ko bi jej bil finančni odsek predložil postavne osnove, ki bi bila odločila, da se ima preseliti v Budo vse srebro, kar ga ima banka v svojem zakladu, brž ko ne bi se ne bila tudi najmanjša besedica zbornici izpod jezika izmuznila. Gotovo se nam (novi „Pressi“) ne bo moglo očitati, kakor da bi si prizadevali pripravljati našo zastopniško zbornico ob javno zaupanje, in mnogokrat nas marsikaj peče in grize v našem srcu, a vendar iz lahko razumljivih razlogov molčimo ali za stvar samo od strani rahlo ktero črhujemo. Ali kakor se je visoka zbornica denes vedla, to presega vse, kar more katerikoli parlament — da se polepšavno izrazimo — storiti v zatajevanji samega sebe. Kje na svetu se je kedaj prigodilo, da bi bil kak postavodejen zbor za postavu tolike važnosti kar tako meni nič tebi nič glasoval? Kdor bi hotel to vedenje opravičevati, mogel bi v zagovor samo eno reči; navesti namreč vsemu svetu znano okoliščino, da je naša poslanska zbornica neizmerno slabo oskrbljena s finančnim in narodno-gospodarskim razumništvom. Resno bi se dali na prste naštetiti vsi poslanci naše zbornice, kateri bi bili zmožni stvarno se vdeleževati razgovarjanja v bankinih zadevah, tistim pa, ki morebiti to zmožnost imajo, mnogo je prikladnejše, ako molčé. To je sicer jako žalostno, vendar pa resnično, in mora imeti posebno poglavje v vsaki zgodovini naše parlamentarne beračije. Ko bi to stvar še tako omilovali, žalibože bi jo ne mogli popraviti; kakor tudi še v marsikterem drugem obziru, moramo tudi v tej zadevi pričakovati, da nam jo izboljša čas in pa prihodnje podlaga našega parlamenta, ktero je treba popolnoma novo stvariti. Onkraj Litve pa naj nikakor ne mislijo, da stoje oni, ki si morejo stvarjati lastno sodbo, na eni strani s cislajtansko poslansko zbornico, ki na razžaljivo tirjanje Lonyayu ni imelo ne ene besedice odgovora. Brez vsega pomena bi bilo, ko bi zdaj se hoteli razkazavati, kako se je zbornica poslancev pregrešila, ko je denes roke križem držala. Bankino vprašanje je prestopilo v najnovejše svoje stanje in če je, kakor mislimo, da je, denes poslanska zbornica veliko zakrivila proti koristi cislajtanskih dežel, ničesar v tej stvari ne more spremeniti, kdo bi hoteli tožiti zdaj ko je že prepozno. Samo edino to hočemo za vselej zapisati, da zbornici poslancev ne pomanjkovalo opominjanja in svarjenja, in da izvirajo vsi prihodnji razpori, ktere bo bankno vprašanje še na dan sklicalo, pred vsem iz odvisnosti in narodno-gospodarske pomanjkljivosti te zbornice,

Tudi obravnavanje zaradi postav o izjemnem stanju se je prav be-raško vršilo. Med generalnim besedovanjem, ki se je že denes končalo, doleteli so gospoda Sveteca iz Slovenije vsi stroški za parlamentarni kratak

čas. V zbornici razen poslanca Hanischa, ki se je okoristil z molčanjem svojih tovarišev in ki tudi tam govori, kjer bi se imeli drugi oglašati, ni se nobenemu poljubilo vdeleževati se besedovanja. Tudi na ministerskih klopeh je vse tiho ostalo. Videti je, kakor da bi se bili tam zunaj pred škotskimi durimi malo po malem dogovorili, da bodo, kjer se koli dá, le glasovali, a ničesar govorili. Ali je duševna utrujenost ali samosvest, da imajo nepremagljivo moč v rokah, kar jezike veže govornikom na levi in na ministerski klopi. Toliko je dognano, da je obrazje visoke zbornice čem dalje tem bolj zaspano. Če se to že na suhem lesu „Pressinem“ godi, kdo razen drž. pravdnika bo nam zameril, če se nevoljno obračamo od te zbornice?

Nemci o avstrijskonemškem časnikarstvu.

List, ki na slovenskih tleh hoče širiti nemško besedo, posebno si dopada z izrazom: „die böse deutsche Presse“, poredno nemško časnikarstvo, kterege v raznem smislu zadnje dni rabi kjerkoli more. Da naši bralci vidijo, kako se drugodi sodi avstrijsko časnikarstvo, ktero je z izrazom „böse Presse“ le še premilostivo sojeno, navajamo tu besede berlinske „National-zeitung“, ki takole piše:

Z dunajskim časnikarstvom je bilo od nekdanj drugače, kakor s časopistvom drugih evropskih glavnih mest; leto 1848, kteremu se ima tisk skoraj vseh dežel zahvaliti svojo povzdigo, našlo je že ta razloček, ni ga še le storilo. Ako se ozremo v Rusijo ali Anglijo, Prusijo ali Švico, Norvegijo ali Španijo, Holandijo ali Italijo, povsodi pišejo časnike, kakor se tudi spodobí, deželani dotične dežele. Naj so časniki že v zvezi s kako stranko ali ne, zastopajo vendar povsodi državo in ljudstvo, v čegar jeziku govoré in izvirajo iz ljudstva, kakor vse drugo, kar v državi živi in giblje. Vse drugače je to v Avstriji, ki ni národna država, ampak ki kakor Turčija dobro ali slabo v svojih mejah hrani mnogo med seboj različnih narodov. Tu je sicer mogoče, da se nahaja v posameznih kronovinah domoljubno časnikarstvo, ki iz ljudstva izhaja in za deželo dela; toda povprek in navadno, in ako preziramo posamezne spoštovanja vredne izjeme, bila je dozdej z dunajskim časnikarstvom celo posebna stvar. Metternich, ki je bil sam tujec v Avstriji in drugi naseljenci, ki so za njim prišli, jemali so tudi svoje pisateljske moči iz tujih dežel, kolikor se jim je pač zdelo, da pisateljskih moči potrebujejo. Ona mala peresa, brez katerih ni hotel in mogel biti, poklical si je ravno tako iz tujih dežel, kakor si je pušcal druge dobro plačane stvari iz tujstva dohajati. Od tehmal je ostal njegov izgled, tudi potem, ko je bil odstopil, več kakor preveč veljaven in merodajen, če je tudi zadnja desetletja ravno toliko ali še več pisateljev iz lastnega nagiba v Avstrijo pripotovalo, kakor povabljenih. S kratka, velik del dunajskih časnikarjev (zeitungsmacher) niso bili in niso Avstrijci, ampak so iz raznih krajev Nemčije in zlasti iz Silezije čez meje priromali, da bi habsburške podložnike kratkočasili o njihovih javnih zadevah. Na to prav posebno okoliščino smo že davno hoteli svoje bralce opomniti, kajti komur je to neznano in ne pazi na to, ne more spodobno soditi dunajskega časnikarstva poprek ali mnogo posameznih člankov tega časnikarstva. Človek, ki je nekje med Osvetomom (Auschwitz) in Brogencu čez granico priromal, človek z vrezanim peresom, kateri se v glavnem državnem mestu naseli in kakšen časnik izdaja — kaj je njemu za Avstrijo?

On ni niti Tirolec niti francoski diplomat, tudi ni v rodu z Marijo Terezijo, najmanj pa ga morebiti rimska kurija med svoje ovčice šteje. Mogoče je, da veruje le na stari testament; če pa ni niti rimski katoličan,

tirjati izpolnitev tako različnih želja, ko bi vsi vkup določevali „nagrade“ spisom in knjige, ktere naj se dajo na svitlo? Debatirali bi leto in dan, konec leta bi prišel, knjig pa — nič.

Iz tega je pač očitno, da mora biti kak manjši zbor, ki se v sejah razgovarja, kolikorkrat je treba, da se namen Matični doseže in ta je — odbor. Ne tajim, da je sedanja sestava njegova nekako centralistična, in da dela v časih preveč v „osebah“, da mu je pa občen zbor podložen, ne morem pritrditi. Občni zbor je že zaradi tega nad odborom, ker ga on voli. Kedar mu ne ravna prav, svobodno mu, da si zbere boljše može. Občni zbor določuje o proračunu, sklepa o opravičnem redu, razsoja prepire med odborom in posameznimi udi, prenareja pravila. Nasvete odboru naznanjati, navadno je tudi pri družih društvih in ob enem potrebno, da udje poprej vedó, o čem bode razgovor in da se morejo pripravljati zanj, kakošen direndej, ko bi vsak ud v občnem zboru smel, kar nenadoma nasvete stavljati!

Da občni zbor ne sme voliti predsednika, obžalujem z g. pisateljem vred tudi jaz, da si ne morem zamolčati, da tudi drugod odbori volijo prvo-sednike, zato pa sme voliti častne ude in pokrovitelja, kterege doslej še nismo našli. Pravila naj bi per longum et latum naštevala lastnosti prvo-sednikov, zopet diši po birokratizmu, ki hoče vsako pičico prikleniti železnim paragrafom. Ne ti, ampak iskreno domoljubje naj vlada v narodnem zavodu. Kdor vé, kak namen je Matici, menda tudi zna, da njen predsednik ni samo ad honores, ampak da mora biti mož, kteremu je dosega Matičnega namena pred vsemi drugimi opravili najbolje pri srcu. Odbor jo je dobro zadel, da si je po odstopu g. dr. Tomana, za prvo-sednika izvolil g. dr. Costa, ki je v resnici za Matico mnogozaslužén, in ki jej bodo gotovo v prihodnje žrtoval vse svoje moči in sile.

„Ne samo gospodarstvo društva, ampak tudi vso obrazovanost, vso učenost in zvedenost, odbor le sebi prisvaja, ostalim družbenikom pa vsem vkup še ene solice modrosti ne prepušča! Zares duhom ubožno društvo, v kterem 40 družbenikov mora za vseh ostalih 1331 misliti in modrovati!

Tako zdihuje naš g. pisatelj. Odgovorjam: Odbor si ne „prisvaja“ vse učenosti in izvedenosti, ampak občni zbor si je izbral 40 mož, in tem je dal nalogo, naj po najboljšem mnenju skrbé, da dobimo primerne slov. knjige,

zakaj če bomo vsi govorili, nastane babilonski turn. Saj še v odbore se ne utegnejo vselej izbrani možje, kaj še, ko bi imel ves občni zbor vse to, kar mu naklada g. pisatelj, „besedice o Matici“. Rokopisi naj bi hodili iz rok v roke tudi neodobnikom, kam pridemo, saj je še odbor včasih dovolj počasen! Ali mar misli naš kritikar, da je le s tem vsa modrost in učenost, da se sedi v odboru, da se govori o izdavi te ali one knjige? Ali ne pospešuje Matičnega namena najboljše oni, ki ta zavod priporočá, ki piše? Hic Rhodni esse putemus, hic saltemus — da se poslužim novo-klašičnega izreka našega izvedenca — ne pa da morajo vsi učenjaki biti tudi odborniki ali pa se smejo vsi udje povsod in v vse reči Matične vtikati. Vse časti vredna gospoda, ktera menda nista naprosila g. kritika, naj ju na sestavku svojem imenuje, in mnogi drugi Matici in udem njenim boljše ustrežejo, ako jim spišejo dobre knjige, kakor da le sedijo v odboru in smejo tudi kaj „storiti v zadevi knjig od Matice izdanih“.

Kar navaja g. pisatelj v potrditev svoje tirjatve, da smejo udje tudi govoriti in določevati o knjigah, nagradah itd., o zgodovini naučnega slovnika, kterege naj na noge spravi poseben odsek udov Matičnih „odbornikov in neodobnikov“, potrjuje le to, da je izdava tacega dela ogromno podvzetje, ktero more dognati veliko število pisateljev — združena moč. — Naučni slovnik se ne dá meriti z drugimi knjigami, ker potrebuje take vsestranske pomoči, da mu še vsi Matičarji niso kos — kakor smo slišali — ali vsaj, da bodo potrebovali več let, predno ga izvršijo. Da občni zbor nič ne bi zmo-gel zoper naučni slovník, ker ga je odbor že sklenil izdávati, tega vendar ne verjamem, kajti to bi bilo majoriziranje občnega zbora, h kteremu so prišli nekteri udje iz daljnih krajev, in vsakako nevredno poštenjakov, ktere smo volili v odbor.

Sestava sedanjega odbora res nič kaj ne zadostuje. To sodimo iz tega, ker večkrat v odboru zmanjkuje presojevalca za ta ali oni rokopis, in kar je posebno važno, ker unanji odborniki le malokedaj pridejo v seje, da nekteri še celó nikdar niso bili nazoči. Tako vedenje ne more biti Matici v prid, to je pač jasno. Odborništvo ni samo čast, ampak ob enem butara, ktera naj se nalaga delavnim možakom. Delitev opravil je tu opravičena, celó potrebna. Vse znanosti naj imajo v odboru svoje zastopnike. Zato naj je nasvet pisateljev, naj se napravi v odboru 7 odsekov po 6 odbornikov za

kaj ima pač pomeniti, če od dné do dné v svojem dunajskem časniku razpravlja vprašanja katoliške cerkve. Deželani dakako naj bodo že ktere koli vere, se ne morejo izogniti, da bi se ne pečali s takimi zadevami, kajti od vseh teh reči je njih življenje odvisno. Če pa nasprotno one, ki o taci zadevah največ kriče, te zadeve gledé njih oseb najmenj ne brigajo, če oni ne stojé z ljudstvom na istih tleh in le zaradi kupčije in dobička o javnih stvarih besedujejo, gotovo je to sicer prav žalostna, a tudi jako glasna priča vsega dunajskega časnikarstva. Ko je pred vojsko leta 1866 dunajsko novinarstvo na vse pretege svoje bralce proti Prusom ščuvalo, kak pomen in kako podlogo je to imelo? Če je bilo sploh še mogoče ljudstvo razdvojiti, klicala so se njegova katoliška čutila proti protestantski Prusiji, klicalo se je sovraštvo Slovanov proti Nemcem v boj. Ali je bilo pač prav pametno, da so izbujali dunajski časniki ono versko sovraštvo, isti časniki, ki so se navadno pulili z katoliškimi duhovniki? Ravno tako pametno je menda bilo, da so se dražili Slovani proti Nemcem, Avstrija pa je ob enem trdila, da se vojskuje za nemško zvezo, za nemški narod? Pri tej priliki smo bili dunajsko časnikarstvo spoznali v vsej njegovi gnjusobi, tako da nas ne bo z nobeno grdobjo več osupnilo. Ko bi tega ne bili že dolgo popred vedeli, prepričali bi se bili leta 1866, da pisati take časopise nikakor ni politično delovanje, ampak da je le vmazana dobičkarija in rovarija, ki se daje zdaj na to, zdaj na ono stran nagniti, ki služi zdaj temu, zdaj onemu gospodu, denes vladi, jutri kratkočasnosti ali pa strastim občinstva.

Dopisi.

Na Dunaji, 4. nov. [Izv. dop.] Državni zbor. Brambovska postava. 141. seja zbornice poslancev 4. nov.

Ob 11. uri prične predsednik Blagotinšek - Kaiserfeld 141. sejo, in ko se nekatere formalnosti rešijo, začne se specialna debata o izjemni postavi. Pri prvem §. podpredsednik Ziemalkowski, in v kratkem govoru dokazuje, da po tem paragrafu vlada tudi tačas ima pravico one postave odpraviti, ko je državni zbor zbran, kar pa nikakor ni prav; konečno stavi predlog, naj se k temu §. pristavi, da vlada nima same pravice izjemno postaviti rabiti, če je državni zbor zbran, ampak da je odvisna od državnega zbora. Predlog podpirajo vsi Poljaki, Slovenci, Tirolci in Rechbauerjeva stranka. Drugi govornik Leonardi stavi tudi poseben predlog, kateri ima namen ustavo proti vladni samovoljnosti varovati, isto namerjava tudi Svetec, ki v svojem govoru poročevalca in vlado pobija in skoro Leonardijevemu enak predlog stavlja. Četrti govornik dr. Rechbauer zedinjuje predloge vseh predgovornikov, tako da Leonardi in Svetec od svojih predlogov odstopita. V daljših govorih podpirata poslanca dr. Ryger in dr. Banhans odborovo poročilo; zadnjemu kratko pa ostro dr. Toman odgovarja, ki v tej postavi le zakriti §. 13. februarne ustave od leta 1861 vidi. Še govorita za vlado minister Herbst in sporočitelj dr. Sturm; pri glasovanju padejo predlogi Ziemalkowskega, Svetca in Rechbauerja s 96 proti 55 glasov, za predloge so glasovali Poljaki, Rusini, Slovenci razen Črneti in Rechbauerjeva stranka. Konečno se §. 1 po vladnem predlogu sprejme. §§. 2. do 10. se brez vsake debate sprejmejo in ko misli pri §. 10. dr. Toman govoriti, odloži predsednik daljno besedovanje o tej postavi na drugi dan.

Poslanci iz Češkega si izvolijo za delegata Kardaša in Lumbeta in predsednik konča ob 2. seji. Prihodnja seja v četrtek 5. t. m.

Konec državnega zbora ne bode pred 12. t. m., ker se še poprej mora brambovska postava rešiti. Ministri proté, da odstopijo, ako poslanci bram-

bovske postave ne sklenejo, predno se snidejo delegacije. Zmerom pokorni poslanci bodo tedaj to tako važno postavo v malo urah votirali, samo da voljo ministrov spolnijo, ne gledé na želje in potrebe naroda. Delegacije bodo še le 15. t. m. začele zborovati.

Kakor se čuje, bode ministerstvo več novih udov gosposke zbornice cesarju za potrditev predložilo; ako ravno je lansko leto baron Beust več kot 50 novih členov v gosposko zbornico spravil, je vendar zbornica skoraj čisto prazna. Gotovo ni najbolje znamenje niti za gosposko zbornico niti za ves državni zbor, da se možje, ki se navadno častem ne branijo, tako hitro naveličajo časti, ktera se jim ponuja v drž. zboru in v delegaciji.

V Pragi, 3. novembra. Dan za dnevom imajo naši narodni časopisi konečne obravnave, in ko bi jih hotel naštevati, bi mi časa pomanjkovalo, Vi pa bi mi prostora ne dovolili, in državnemu pravniku gre že tako z lehka, da ni nikoli v zadregi, ako je treba nasvetovati 18 mesecev in nekaj tisoč torintov. 11 vrednikov že sedi pri krvavi sodnji večidel obsojenih zavoljo kaljenja javnega miru. Bog zna, koliko jih še dobijo v svojo družbo. Sicer tako že niso sami, ker z njimi so zaprti tudi „demonstranti“ iz Herbstovega časa in drugi. Tudi Sava Rajković med njimi. To pa le za priboljšek, ker je obsojen zavoljo očitne posilnosti, ne zaradi politične pregrehe, in bi imel toraj med razbojniki zaprt biti. Revez je mogel dolgo časa jesti to, kar so najhujši hudodelci. Najnovejša ministerska naredba o vikanja in skazan mu priboljšek ga reši tega. Sploh pa nimajo tudi politični jetniki tako posebnega, kakor piše naša tetka „Bohemija“, ki pravi, da se jim bolje godi nego zunaj. Dozdej so imeli ta poboljšek, da so smeli brati „Prager Ztg.“ Ker pa so hoteli kakor sama Pragerca pripoveduje, demonstrirati, na dan ko bi bil imel biti tabor na Pankracu, se jim je še ta dobrota vzela.

Kakor je čuti odidejo že 15. t. m. žandarji iz mesta in bodo razdeljeni po deželi. Po tem takem bi trajal izjemni stan samo še kacic 14 dni. Leta 1866 smo tudi imeli izjemni stan pa ne vem kateri je bil hušji, zdajšnji nego prešli. Takrat so imeli časopisi izhajati, kakor so hotli, in ravno tako pisati vse, samo čez pruske vojake ne. Zdaj pa morajo listi naši molčati ali pa nehati izhajati. Kakor je čuti ostane policija v državnih rokah, in je bila ta reč neki že lani sklenena. Deželni zbor je odobril vladni nasvet, da se razpusti okrajno zastopništvo v Šlanu, ker je bil zopet Clam-Martinec „demonstrativno“ voljen za prvosednika.

Iz Belegagrada, na vseh vernih duš dan. [Izv. dop.] V življenji narodov ima trenutkov, ki sami na sebi in z navdušenostjo ž njimi zvezano, več storé in koristijo, kakor cele knjige z logično razpeljanimi dokazi. Slednji ostajajo vendar le mrtva beseda, ktera govori samo nekterim, a masa vsaj pri našem sedanjem stanju ostaja hladnokrvna, ker pri tem nima preveč buditeljev, ki bi duhove iz starih presodkov dramil.

Tak dan, ali da bolje rečem, tak večer smo doživeli sinoči, ko so vsi tukajšnji Slovani napravljali baklado vladiki Strossmayerju. Če pomislimo, da se pred 4 leti še nikdo tukaj za njega ni zmenil, potem nam javno kaže navdušenost, kije včeraj vladala, da tudi Srbija in Srbi bolj in bolj spoznavajo potrebo slovanske vzajemnosti, in da se vse bolj prepričujejo, da se mora odpraviti razcepanost, ki je ostala kot dedinstvo skoraj vsem Slovanom, posebno pa nam južnim, in da se mora neslogi, bratovski ljubezni in svobodi postaviti novo poslopje, ktere ne bo vsak vetrič omajal. Take misli je vsak imel pri veličastnem prizoru, ko je pevsko društvo z več stotinami bakelj ob osmih zvečer prišlo pred metropolijo in ko je zagledal s bakljami in bengalskim ognjem v slovanskih barvah razsvetljeno veliko množico najodbrajenega sveta, ktereja je bilo najmenj 2—3000 nazočega, in ki je že od mraka pričakoval spoštovanega gosta, da mu pokaže svojo zahvalnost in navdušenje.

različne vrste znanosti, vsega pomisleka vreden. Drugi nasvet pa, naj se udje v ta ali oni odsek zapišejo in pole z imeni jezikoslovcev, umetnikov itd. enkrat za vselej pošljejo odboru, ne zdi se mi praktičen. Slehern naj sam sebe klasificira in naznani, kaj je, ali zgodovinar, ali podobar, godbar itd., to vender ne kaže nikamor! Imenik naših jezikoslovcev, starinarjev, umetnikov, dali se bodo sestavili še po kakem drugem potu, ali ne?

Naj Matica skrbi tudi za umetnost, tirja se po vsej pravici, saj tudi slovaška podpira bistre glave, dajeja jim letne štipendije, da se morejo izobraziti v umetnostih. En sam izvrsten slov. malar, kipar itd. povzdignil bi nas pred svetom bolje, ko kopa po Matici izdanih knjig. Umetniki se nam sploh izneverjajo, ker ne najdejo pri nas niti podpore niti dela. Tu bi bilo za Matico obilno posla in še obilnejšega sadu, se vé da, kedar prispe do prav bogate matice.

Na vse zadnje g. pisatelju tudi ime „Matica“ že ni več po volji. Kar niti Čehom niti Slovakom niti našim sosedom Hrvatom, ki vsi imajo „Matico“, še v sanjah ni na misel prišlo, rodilo se je v glavi našega izvedenca! In zakaj naj bi se odpravilo ime? Ker je ta izraz preveč „tropičen“, preveč kmečk, ker je prišel v rabo v časih „ki so bili jako poetični in idilični“. Nam se ne spodobi več govoriti, „v podobah in primerah“ kakor „bibliški judje“. Bogme, prijatelj, ta je pa dobra!

In ktero ime naj nadomestuje besedo „Matica“? Mi smo prozaični, imenujmo jo „slov. akademijo znanosti in umetnosti“, tako svetuje g. pisatelj. Vprašam: Ali bode naša sedanja „Matica“ mar bolje imenitna, ako jo nazivamo akademijo? Tedaj samo*) ta naslov bi jej opomogel? Ako bi mi „Matico“ ki skrbi za omiko slov. naroda, bombastično imenovali „akademijo znanosti in umetnosti“, ali bi pač ne bili še večji „bibliški judje“ kakor smo po primeri g. dopisnika že sedaj?

Ali pogledimo razloge njegove. „Čas je prišel“ piše „da se popnemo nekoliko više“. Čudo! Matica je nalogo svojo že rešila, ljudstvo je že omikano, treba je že spenjati se više? Pa g. pisatelj še vedno tarna, da Matica ne izvršuje svojega namena!

Svetu moramo pokazati, vleva nadalje, „da naša literatura ni samo za kmeta in vinčarja, ampak za slov. narod pisana“. Tega tudi nihče ne taji, a akademija še ne bode pokazala svetu, da pišemo za narod. Zakaj današnje akademije niso za narod v navadnem smislu, one so družbe učenjakov omejenega števila, ki preiskujejo učene stvari, premišljujejo najtanjše zgodovinske dobe in najskrivnejše prirodne prikazni, njih rezultato rabimo potem še le za narod, one tudi omikujejo ljudstvo, toda po dolgih ovinkih. Taki zavodi potrebujejo silnih denarnih in duševnih moči. Nekako tako društvo, ne akademije, nasvetoval jo slavní Trstenjak, in treba ga nam je za sedež, tega ne morem dovolj povdarjati. Tukaj bi klical z g. pisateljem „na noge rodoljubi! združeni in edinili misli“ snujmo si tako društvo! Kedar bodo vsi Slovenci združeni in krepki, potem naj si napravijo slov. akademijo, kakor jih imajo drugi narodi. Do tje bode pa še precej vode poteklo po Savi.

Ako imamo čvrsto Matico, menda še ne kažemo, da smo že „zamrli“, saj hrvaška akademija tudi še čudežev ne dela pred svetom, in če nimamo akademije, gotovo ne naznanjamo svetu, da smo „sovrážniki luči in prosvetljenja“, kakor nasproti drugi narodi niso še le po akademijah postali „prijetli luči“ itd.

Pustite nam toraj ime „Matica“, ki tako lepo po domače zvoni! Bodimo pridne bučelice in Matica naša bode mogočna! Priporočajmo jo, kjer koli mogoče in kateri so zmožni, naj pišejo, pišejo — in še enkrat ponavljam — pišejo! Matica bode — tega smo si zvesti — do zadnjega vinarja vse izdajala, kar sme na leto potrošiti, le pošiljajte jej spisov!

Mlačnost, vnemarnost in osebno mrzenje — ta trojica je pogubljiva v našem društvu, ki je domorodno par excellence, ne sme vladati! Tedaj še enkrat: sloga in vsestranska marljivost! In hoc vincemus!

*) Prosimo, tega ni nihče trdil, da samo. Vredn.

Nadškof beligradski in primas Srbije g. Mihajlo (pravoslaven) namreč je pozval Strossmayerja k sebi na večerjo, ker je magjarski konsul Kalaj agitiral proti temu, da bi se Strossmayerju napravila bakljada, pa mu je tudi od strani magjarskega ministerstva prepovedal v Belemgradu prenočiti. Metropolit srbski, pravi rodoljub, ki ne gleda na razliko versko, ampak spoštuje v Strossmayerju moža, ki je v Hrvaški in južnem Slovanstvu naj več pripomogel, da se narodna svest oživlja in vse bolj krepi, zadovoljil je s tem svojim činom, da je preuzvišenega vladika k sebi na večerjo prizval, vsem nadam, ki so se v njega polagale, in pokazal, da je človek, ki se je iz tesnih duhovskih sektskih okov oslobodil. Ko je prišlo pevačko društvo pred metropolitjo zapelo je „lepa naša domovina“, „što čutiš Srbije tužni“ in naš „Naprej“. Prevzišeni vladika je torej, ko se je pevanje oglasilo, pokazal se na prozoru, a triljade glasov pozdravljale so ga s „živio“-klici. Potem se popne spoštovani profesor velike šole g. Jovan Bašković na stol in počne govoriti; Strossmayer je stal na odprtem oknu in slušal. On je navel vse zasluge vladice za južno Slovanstvo, pozdravivši ga tu v prestolnici srbski. Kjer mu je omladina priredila iz velikega poštovanja to bakljado (glas se čuje ne samo omladina, tudi mi stari). Najlepše pa je bilo, ko je rekel, da se tú pod eno streho, pri enem obedu grlita velikodostojnika dveh razdvojenih cerkev. Pri teh besedah ni kraja ni konca ni bilo oduševljenim „živili-klici“.

Po vsršenem govoru prof. Boškovića, odgovori Strossmayer. Rekel je, da kar je za narod učinil, izpolnil je samo svojo dolžnost kot sin naroda, pa da hoče, dokler mu je srca in krvi v prsih zmerom vse žrtvovati za narod. Živili-klici na te besede niso hotli prestat. Potem se je vsrčila svečanost in svet se je razšel.

Danes predala se je vladiki Strossmayerju adresa, ki nosi blizo 500 podpisov.

Politični razgled.

Zbornica poslancev je končala svoje besedovanje in glasovanje o postavi zarad izjemnega stanja. Besedovalo se je in glasovalo, govorila sta tudi Svetec in Toman; vlada pa je dosegla, kar je hotela — svoboda in ustavnost si ni opomogla.

Finančno ministerstvo je predložilo zbornici poslancev osnovno postav, vsled ktere se ima za leto 1868 razen že dovoljenega proračuna, dovoliti še nekoliko stroškov. Naj imenujemo ta le nekatera poglavja. Za cesarski dvor se tirja še 150.000 gl., za drž. zbor 100.000 gl., za razpuščeno državno svetovalstvo 32.000 gl., za ceste 80.000 gl., za stavbe ob vodah 34.000 gl. za ministerstvo prosvete vsega vkup 150.393 gl.; za pravosodno ministerstvo zarad nove sodnijske organizacije 1.434.000 gl., 50.000 gl. in 20.000 gl. itd.

Rudečeplatična knjiga, ki se bo predložila delegacijam, bo prinesla dopise skupnega ministerstva za zunajne zadeve od začetka januarja do konca oktobra 1868. Kakor še v prvi enaki knjigi lanskega leta je spisan knjigi uvod, ki ima spise tolmačiti. Uvod in dopisi so razdeljeni v 3 kose: nemške, italijanske in orientalske zadeve.

Dr. Giska je neki dr. Klavdiju govoril o pobotanju s Čehi in želel najprvo sklicati konferencije, v kateri bi se o sprijaznenju posvetovalo. Dr. Klavdy je naravnost povedal, da s te moke ne bo kruha.

V brambovskem odboru je tirjalo ministerstvo, da mora zbornica poslancev brambovsko postavo hitro in nespremenjeno potrditi, sicer bi šli ministri iz službe. S tem je postava toliko, kakor potrjena. „Zuk.“ vé razen tega še o neki drugi ministerski krizi.

Dunajski listi pripovedujejo, da se pripravlja velik razdvoj med klerikalno stranko, ker hoče oddelek pod vodstvom kard. Rauscherja izbežati med stranko ustavoljubnikov.

Hrvaški deželni zbor je sklican na 16. t. m. v Zagreb.

„Pressi“ se iz Prage brzojavlja: Tu je razglašeno, da upajo Čehi da se v kratkem skliče deželni zbor zarad kronanja kteri bi jim zopet dal priliko stopiti v deželni zbor. Prihodnji teden se prične po deželi novačenje.

Iz južne Česke je čuti, da se tam pripravlja velika demonstracija v spomin bitke na Beligori, zatorej se pošiljajo že vojaki v južna česka mesta.

Narodnostno vprašanje na Ogerskem je nenadoma krenilo na drugo pot. Deak je namreč v odseku navel mnogo ugovorov proti nasvetom odborovim. Zatorej se je izvolil pod odbor, ki ima predelati vso osnovo. Predsednik mu je Deak sam. Upati je, da se bo v novem izdelku vsaj nekoliko več obzira jemalo na nemagjarske narodnosti, kakor v prejšnji osnovi.

V prestolnem govoru je rekel pruski kralj o zunajnih zadevah: Razmerje med mojo vlado in zunajnimi državami je vsestransko dobro in prijateljsko. Dogodbe na zapadnem evropskem polotoku nam ne morejo izbujati nobenega družega čutila, nego željo in zaupanje, da se bo španjskemu ljudstvu posrečilo, neodvisno si vrediti svoje razmere in v tem postaviti si porošstvo svojega napredka in svoje moči. K koncu je kakor zdaj navadno objubil, da skoraj ni mogoče, da bi se kje evropski mir kalil, in da se torej ni bati vojske.

Kakor se je bil raznesel glas na pariški borsi hoče cesar Napoleon v novem pismu do svojega ministra Rouherja razvijati, kako mirne so sedanje razmere sploh in da je treba le gledati, kako bi se dalo razviti obče blagostanje.

Demokratska stranka na Španjskem je razglasila oklic, v katerem odločno tirja federativno republiko.

Iz Petersburga se brzojavlja: ker si je Rusija svesta, kaj jej more koristiti, zato še ne misli na to, da bi si osvojila druga slovanska kolena; Rusija si ne želi niti Bolgarske, niti Carigrada, niti Galicije ali Česke, ona edino le želi, da se jej sorodni narodi svobodno in neovirano razvijajo; ona torej žaluje videča, kako se tlačijo v Avstriji in Turčiji.

Razne stvari.

* (Slovanski narodopis) hočeta prof. Šuman in Majcigar spisati po črtežu opisanem v tem-le pismu: na slov. Matico.

„Ponudiva se jaz in moj tovariš gospod profesor Majciger sestaviti slovanski narodopis, ako ga slavna slovenska Matica prevzame v natis. Načrt bi bil ta:

V uvodu bi bili članki: I. Indoevropski narodi. II. Slovani v pravku in njihova omika. III. Imena in sela starodavnih Slovanov deloma naročito imenovana, deloma zasledovana v grških in latinskih pisateljih, zgodovinsko dognani podatki, dozdevno mnenje, nasprotniške trditve. IV. Selitev Slovanov in delitev v različna narečja in plemena. V. Ostanke zginolih Slovanov. VI. Značaj občeslovanski, mitologija in jezik staroslovanski.

Glavna knjiga bi imela štiri dele:

A. Jugoslovani v štirih vrsteh za Slovence, Hrvate, Srbe in Bolgare.

B. Čehi in Slovaki v dveh različnih vrstah.

C. Poljaki.

D. Rusi.

Severni Srbi ali Lužičani bi se vrstili v V. članek vvida. Vsak del bi imel statistiko, pregled vnanje zgodovine, notranjo zgodovino kot razvitek društvenega življenja in prava, noše, jezik, literaturo, vede in umetnosti.

V statistiko, ki bi obsegala glavno polovico vsakega dela, bi se vzel kratek popis bivališča, ljudi po številu, omiki, po razrečji verski in politični delitvi, in popis narodnega gospodarstva. Ostale stroke bi obsegale vse skup drugo polovico in bi se vsaktera razširila ali skrčila po različnosti in posebnosti posamesnega plemena.

Nektere oddelke bi pisala sama, za nekatere bi dobila pisatelje v pomoč in knjiga bi utegnila obseči 20 do 25 pól v veliki osmerki, in sicer okoli 5 pól uvod, 15 do 20 pól pa glavna knjiga, 3 do 6 pól pride na vsak del po različnosti plemena. Če pa bi slavna Matica račila za jezikovne poskušnje, kakor je v Šafaříkovem slovanskem narodopisu, še kaj pridati in sicer za rusko, bolgarsko, srbsko v cirilici tiskano, za severnosrbsko, poljsko in česko narečje po ¼ — 1 pól za vsako narečje s prestavo slovensko vred, utegnili bi kakih 4 pól še prirasti.

Uvod utegne nadomestiti prestavo Šafaříkovih slovanski starožitnosti, in knjiga utegne našemu občinstvu in udom Matičnim služiti.

Vsakako pa bi se moral Šafaříkov slovanski zemljevid v slovanski izdaji pridati, to se lahko zgodi tudi v slovanskem atlantu, če bo tega atlanta oblika primerna.

V natis bi prišla ta knjiga meseca sušca 1870. l. Izvirniki bi bili Šafaříkove knjige in druge v českem „naučnem slovníku“, na dotičnih mestih imenovane, ki jih nekoliko že tudi si Matica shranjuje in pa „naučni slovník.“

Pri sv. Ani v slovenskih goricah 21. kimovca 1868.

Josip Šuman.

Odsek predlaga:

Naj slavni odbor z zahvalo sprejme to ponudbo in odobri osnovo obetanege rokopa! (Odbor je sprejel ta nasvêt.)

* (Za Slomšekov spominek) se je dozdej nabralo 3447 gld. 38 kr., 3 cesarski zlati, 5 frankov v zlatu, 4¼ križatih in 2 prosta tolarja in 8 dvajsetic.

2347 gld. nese pet procentov obresti, 1100 gld. pa šest procentov, ali to še le blizo pol leta; privržejo se h kapitalu in nesejo tako spet obresti.

Če se po pripravljenih obrestih ravno že bliža številka 4000 gld., ki so odločeni za imenovan spominek, še je vendar zmerom zelo malo za to, da bi se napravil spominek, na kterega bi se ponosno moglo pokazati in reči: Ta spominek so postavili na veke hvaležni Slovenci tistemu možu, ki je na Slovenskem celino kopal in za Slovanstvo neprecenljivo mnogo koristnega storil.

Potrebno je tedaj, da še se dalje obrnemo do slovenskih rodoljubov in je prosimo, da prinesejo še več darčkov za ta lep namen.

Kar se tiče prostora, ki je bil določen za spominek, namreč pred cerkvo sv. Alojzija v Mariboru, dobili smo od konsistorija odlok, da se mora predložiti prej celi črtež spominkov, predno se prostor dovoli, in da se bo prostor samo tedaj dovolil, če postavljen spominek raven vhod v cerkev ne bo zaviral; ker vendar izvršiven odbor nima pravice za spominek odločiti črteža, v kratkem času se bo sklical dotični odbor, da sklene o tem.

„Slov. Gosp.“

* (Odbor kmetijske družbe kranske) je imel v nedeljo sejo, v kateri je sklenil, kaj da pride v obravnavo v občenem zboru kmetijske družbe, ki bode 24. dné tega meseca. Program je natisen v denašnjem „Oglasniku.“ Gosp. Mah iz Zlatenika je poslal družbi 4000 jajčic tistih svilnih (židnih) gosonic, ktere iz hrastovega perja delajo svilo, da jih razdeli med svilorejce, ki se želé poprijeti te nove reje; gosp. Mah pa je tudi na tanko popisal, kako ravnati s temi svilorejčkami, in družbo prosil, naj ta poduk razglasi v slovanskem in nemškem jeziku. — Gospoda dr. Costa in J. Seunig gresta v soboto na Dunaj v kmetijski zbor.

(„Nov.“)

Dunajska borza od 6. novembra.

5% metalike 58 fl. 30 kr.

5% metalike z obresti v maji in nov. 59 fl.

5% narod. posojilo 63 fl. 25 kr.

1860 drž. posojilo 87 fl. 50 kr.

Akcije narod. banke 908 fl. — kr.

Kreditne akcije 218 fl. 50 kr.

London 116 fl. — kr.

Srebro 114 fl. — kr.

Cekini 5 fl. 50 kr

Denarja po 6 procentov (hišnim in gruntnim gospodarjem)

na dolgo časa na posodbo, tako da se vračuje v polletnih obrokih, preskrbi J. Melun na stolnem trgu (Domplatz) v Wibmerjevi hiši, 2 nadstr.

Zmeniti se more tam od 10—12 dopoldne.